

ЖИТИ У ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ!

Вісник

КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

№ 5 (43)
ВЕРЕСЕНЬ 2013 р.

Заснована
у 2006 році

Розповсюджується
безкоштовно

НАШ ЗАПОВІДНИК МАЄ НОВОГО ДИРЕКТОРА

У відповідності до наказу Міністра екології і природних ресурсів України О.А. Проскурякова №344-0 від 12 липня 2013 р., директором Карпатського біосферного заповідника став **Василь Федорович ТЕЛИЧУК**.

В.Ф. Теличук народився 25 вересня 1962 року в селі Чорна Тиса Рахівського району Закарпатської області, у робітничій сім'ї.

Закінчив Чортотисянську середню школу, у 1976-1981 роках – Сторожинецький лісотехнікум за спеціальністю технік-лісовод. Свою трудову діяльність розпочав лісником Ясінянського лісокомбінату в 1981 році. Потім служив у Радянській Армії. Після демобілізації з РА в 1983 р. три роки знову працював лісником, після чого вчився на стаціонарі у Московському лісотехнічному університеті, який закінчив у 1990 році, одержав кваліфікацію інженера лісового господарства. П'ять років трудився за фахом у Ясінянському лісокомбінаті. З утворенням на його базі Ясінянського держлісгоспу, з 1995 по 2009 рр. працював лісником, а потім – головним лісничим підприємства. У кінці 2009 р. призначений директором ДП «Ясінянське лісомисливське господарство». Завдяки організаторським здібностям та умілому керівництву, за доволі короткий період В.Ф. Теличук вивів колектив з відстаючого, з мільйонними боргами перед державою і трудівниками, у передове підприємство, яке у 2012-2013 роках входило у п'ятірку кращих держлісгоспів області.

Одружений. Разом з дружиною, Ганною Дмитрівною, виховують двох синів. Дружина і сини – теж фахівці лісового господарства, працюють за спеціальністю.

Нещодавно у Карпатському біосферному заповіднику на зборах працівників колективу відбулося представлення нового керівника. Його представили директор департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської ОДА Юрій Шпонтак, перший заступник голови Закарпатської обласної ради Володимир Закурений та голова Рахівської райдержадміністрації Дмитро Андріюк.

У своєму виступі Василь Федорович подякував за високе довіря бути керівником такої відомої в країні і за кордоном природоохоронної і науково-дослідної установи. Він запевнив, що докладе усіх зусиль, аби зростав її імідж, щоб ще більше згуртувати колектив, налагодити тісну співпрацю всіх його ланок, використати для цього досвід і вміння фахівців і науковців.

«БУКОВІ ПРАЛІСИ ТА ДАВНІ БУКОВІ ЛІСИ ЄВРОПИ: ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА СТАЛОГО ВИКОРИСТАННЯ»

WELCOME TO RAKHIV! ЗВЕРНЕННЯ ДО УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Колектив Карпатського біосферного заповідника та громадськість краю у листопаді цього року відзначатиме 45-річчя з дня створення установи. Вже стало доброю традицією напередодні ювілейних дат аналізувати і підсумовувати зроблене та, базуючись на досягнутому, планувати і прогнозувати роботу на майбутнє. За час свого існування заповідник здобув світове визнання, став міжнародним науково-екологічним і природоохоронним центром. Він має чимало наукових здобутків, зокрема описано видове біорізноманіття його природних комплексів, проведено інвентаризації природних лісів і пралісів, рідкісних фітоценозів, створено широкую мережу науково-дослідних об'єктів тощо. Видано велику кількість наукових публікацій, підготовлено 35 томів Літопису природи, розроблено ряд природоохоронних рекомендацій та інше.

Значного успіху заповідник досяг в еколого-освітній і екотуристичній діяльності та створенні відповідної матері-

ально-технічної інфраструктури. Для відвідувачів відкрито Музей екології гір та історії природокористування у Карпатах, еколого-освітній центр в географічному центрі Європи, мережу еколого-інформаційних пунктів та екотуристичних маршрутів. Упродовж тривалого часу видається Всеукраїнський екологічний науково-популярний журнал «Зелені Карпати» та регулярно випускається регіональна екологічна газета «Вісник Карпатського біосферного заповідника». Для забезпечення належної охорони і збереження природних комплексів цінних об'єктів живої і неживої природи та ведення досліджень створено 11 природоохоронних науково-дослідних відділень, відділи служби державної охорони, відтворення, збереження природних екосистем та використання природних ресурсів, науково-дослідної роботи та п'ять лабораторій, наукову бібліотеку, гербарій тощо. Значний обсяг робіт виконано щодо репрезентативності території та оптимізації його меж,

внаслідок чого площа заповідника збільшилася більш ніж у чотири рази. На базі установи відбулися цілий ряд важливих міжнародних конференцій, семінарів, виставок, різних природоохоронних акцій тощо.

Карпатський біосферний заповідник відіграє виключно важливу роль у збереженні унікальних природних і культурних цінностей регіону. На його території охороняються найбільші на Європейському континенті осередки букових пралісів, які в 2007 році включені до переліку природних об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Для збереження та розвитку української частини природного об'єкту «Букові праліси Карпат» у 2009 році Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження, яким передбачено проведення комплексу організаційно-технічних, наукових та природоохоронних заходів. Розроблені науковцями і спеціалістами установи інноваційні ідеї та проекти сприяли прийняттю цілого ряду законодавчих норм. **(Закінчення на 2-й стор.)**

ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ

16 ВЕРЕСНЯ

Заїзд та поселення учасників у приміщенні готелю «Європа» (вул. Миру, 42).

17 ВЕРЕСНЯ

- 3 8-ї до 10-ї год. – реєстрація учасників (Рахівська РДА, вул. Миру, 1);
- 10.00 – 10.15 – відкриття конференції;
- 10.15 – 12.00 – пленарне засідання. Виступи учасників конференції згідно регламенту;
- 12.00 – 12.20 – перерва;
- 12.20 – 14.30 – продовження пленарного засідання;
- 14.30 – 15.30 – обідня перерва;
- 15.30 – 16.30 – секційна робота, доповіді;
- 16.30 – 17.00 – перерва;
- 17.00 – 18.00 – продовження роботи в секціях;
- 18.00 – 18.40 – перегляд фільму;
- 18.40 – 19.00 – огляд стендових доповідей;
- 19.00 – 19.15 – прийняття резолюції та закриття конференції;
- 19.15 – 19.30 – вечора. Вечір інтернаціональної дружби «Букові праліси еднають народи Європи».

18 ВЕРЕСНЯ

- 8.00 – 9.00 – сніданок;
- 9.00 – екскурсія в Угольсько-Широколужанський масив Карпатського біосферного заповідника.

19 – 20 ВЕРЕСНЯ

Заключний міжнародний семінар «Букові ліси – спільна природна спадщина Європи» (за окремою програмою).

21 ВЕРЕСНЯ

- Засідання українсько-словацько-німецького менеджмент-комітету з питань комплексного управління об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини» (за окремою програмою).

2. Засідання українсько-німецької робочої групи з питань природоохоронних територій (за окремою програмою).

22 ВЕРЕСНЯ

Від'їзд учасників і гостей конференції

Засідають учасники семінару

ОБМІНЯЛИСЯ ДОСВІДОМ

Черговий міжнародний семінар на тему «Удосконалення управління установами природно-заповідного фонду Карпатського регіону: досвід України та Німеччини» відбувся 29-30 серпня ц.р. у Карпатському біосферному заповіднику в Рахові. Він проходив у рамках угоди між урядами ФРН та нашої держави у сфері охорони природи та співпраці з реалізації національної програми розвитку нацпарків в Україні на період 2012-2014 років. Подібні семінари уже пройшли на базі національних парків «Яворівський», «Карпатський», «Гуцульщина».

Що стосується нашого заповідника, то учасники семінару привітали і побажали їм плідної роботи директор заповідника Василь Теличук. У виступах професора Федора Гамора, а також голови села Кваси Василя Діміча йшлося про основні напрямки діяльності заповідника й територіальної громади, їх спільної співпраці, а також поглиблення дружніх стосунків між Україною та Німеччиною. Так, як відомо, букові праліси заповідника є об'єктом Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Наша установа була ініціатором приєднання до цієї спадщини давніх букових лісів Німеччини. У Квасах має будуватися міжнародний науково-навчальний центр букових пралісів та сталого розвитку Карпат. Перший заступник голови Закарпатської обласної Ради Володимир Закурений, який брав участь у зібранні, наголос зробив на роботі органів місцевого самоврядування та виконавчої влади краю над реалізацією доручення Президента України стосовно сталого розвитку і благоустрою сільських населених пунктів області, що розташовані в зоні української частини українсько-німецько-словацького об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини».

З повідомленнями на семінарі виступили керівники ні-

мецьких нацпарків «Ясмунд» та «Гартус» Інгольф Штодіон та Сабіна Монре, директор резервату «Шпревальд» Євген Новак. Вони також говорили про досвід роботи з територіальними громадами, використання природоохоронних резерватів для сталого розвитку населених пунктів, розбудову в них туристично-рекреаційної інфраструктури. А директор середньоазійських програм Союзу охорони природи та біорізноманіття Німеччини Борис Тихомиров поділився з присутніми думками з приводу побаченого під час поїздки заповідними територіями КБЗ та деяких населених пунктів району. Стосовно, наприклад, розвитку дорожньої інфраструктури, яка незадовільна, він запропонував скористатися досвідом і передовими технологіями німців. Відповідальний за співпрацю з країнами Центральної та Східної Європи із Міністерства довкілля, охорони навколишнього природного середовища ФРН, керівник німецької делегації Генріх Шмаудер подякував Україні, зокрема Ф. Гамору, за зусилля, які вони доклали для входження давніх лісів Німеччини до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Така співпраця є складовою того, що у майбутньому німецький уряд може фінансувати ключові природоохоронні проекти в Україні. Йшлося також про готовність німецької сторони допомогти у пошуках інших джерел фінансування таких проектів, розроблених заповідником.

Члени німецької делегації побували у Кевелівському та Чорногірському ПНДВ, форелерозпліднику заповідника, в інформаційних центрах «Високогір'я Карпат» та «Центр Європи», Музеї екології гір та природокористування в Карпатах, оглянули букові праліси, ознайомилися з роботою структурних підрозділів КБЗ, поділилися своїми враженнями від побаченого.

Олександр БОЙЧУК,
учасник семінару.

WELCOME TO RAKHIV!

ЗВЕРНЕННЯ ДО УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

мативних документів у сфері збереження охорони природи та збалансованого розвитку Карпат. 2 квітня ц.р. Президент України Віктор Янукович підписав спеціальне доручення про забезпечення сталого розвитку та благоустрою гірських населених пунктів у зоні розміщення унікального природного Всесвітнього об'єкта «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини».

За вагомі досягнення у природоохоронній справі Карпатський біосферний заповідник, єдиний в Україні, вчетверте нагороджений дипломом Ради Європи (Європейським дипломом).

Звичайно, зроблено чимало, однак ми маємо значні можливості для подальшого розвитку і досягнення вагомих результатів. Насамперед необхідно покращити охорону та збереження природних комплексів, рівень роботи працівників служби державної охорони, розробити пропозиції щодо вдосконалення законодавчої то нормативно-правової бази у природно-заповідній сфері. Також важливо підняти роль науки як у напрямку збереження біорізноманіття, так і розробки конкретних і ефективних рекомендацій та заходів, які б сприяли економічному і соціальному розвитку регіону.

Переконали, що наука в заповіднику набуде прикладного змісту і буде спрямована на отримання практичних результатів, дозволить розширити роботу зі створення демонстраційних об'єктів з питань збереження біорізноманіття Карпат, ведення лісового, водного, полонинського господарств, екотуристичної діяльності, збереження основ

Букові праліси заповідника

традиційного природокористування тощо. Особливого значення на ближчу перспективу буде приділено подальшому розвитку співпраці з місцевими громадами, залучення їх до управління заповідною установою і вирішення широкого кола питань.

У плані заходів для відзначення 45-річчя створення Карпатського заповідника передбачено проведення міжнародної науково-практичної конференції «Букові праліси та давні букові ліси Європи: проблеми збереження та сталого використання», яка проходить у ці дні.

Слід також наголосити, що на території КБЗ, крім букових, охороняються ялинові, ялицеві, дубові, яворові та інші пралісові екосистеми. Понад 80% лісів заповідника відносяться до категорії пралісів та давніх лісів. Сподіваюся, що конференція запропонує нові методичні підходи щодо охорони, збереження і вивчення унікальних старовікових букових лісів, організації моніторингу, вдосконалення правової бази щодо збереження цінних лісових екосистем поза межами природоохоронних територій. При цьому важливо

розкрити практичні механізми використання старовікових лісів і пралісів як моделей для створення лісового господарства на засадах стійкого розвитку.

Учасниками конференції є представники 10 країн Європи. Серед іноземних учених нашого наукового зібрання такі відомі дослідники як професори: Петер Шмідт, П'єр Ібіш, Ганнс Кнапп з Німеччини, Іван Волощук зі Словаччини та інші. Відрадно, що у роботі конференції приймає участь наш видатний вчений, патріарх лісівничої науки та заповідної справи, 93-річний професор Степан Стойко, який був одним з ініціаторів створення Карпатського заповідника. Крім цього у роботі конференції беруть участь керівники місцевих органів влади, представники громадськості.

Сердечно вітаю всіх учасників конференції і бажаю їм успіхів та плідної роботи у розробці ефективних рішень і рекомендацій, які ляжуть в основу діяльності заповідника на ближчу і далеку перспективу.

З повагою,
Василь ТЕЛИЧУК,
директор Карпатського біосферного заповідника.

«КРУГЛИЙ СТИЛ» У ПІДНІЖЖІ ГОВЕРЛИ

З ініціативою його проведення виступила громадська рада при Закарпатській обласній державній адміністрації, а бажання долучитися до обговорення проблем розвитку туризму у високогір'ї Карпат висловили Закарпатська обласна організація товариства охорони птахів, громадська рада при Рахівській РДА. Карпатський біосферний заповідник, як і годиться гостинному господарю, забезпечив всі умови для проведення громадського зібрання на території Чорногірського масиву. У неділю, 4 серпня, гості ознайомилися з маршрутом, що починається у с. Луги, та здійснили сходження на найвищу вершину України г. Говерлу. Чудова погода сприяла сходженню, а вражаючі краєвиди гір захоплювали учасників. На вершині їм були вручені пам'ятні медалі і свідоцтва про її підкорення.

Науковці та фахівці з туризму біосферного заповідника не тільки надали супровід поважним гостям, але й за-

безпечили високий фаховий рівень дискусії під час засідання «круглого столу», що відбувся у приміщенні інформаційно-туристичного центру «Високогір'я Карпат». У фокусі уваги, зокрема, опинилися питання впливу відвідувань на рослинний покрив високогір'я, складності, пов'язані з облаштуванням пішохідних маршрутів, створення належної інфраструктури для мандрівників, досвід залучення волонтерів

до утримання стежок та ін. До речі, члени згаданої громадської ради вже другий рік поспіль здійснюють сходження на Говерлу при всебічній підтримці адміністрації КБЗ. Учасники цього річної акції зазначили, що така практика дозволяє краще володіти ситуацією відносно збереження природного середовища краю, особливо його природоохоронних територій.

Вікторія БУНДЗЯК.

27 ВЕРЕСНЯ – ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ ТУРИЗМУ

Урочисто відзначається він і в Карпатському біосферному заповіднику, який і цього року підтвердив свій статус центру екотуристичної діяльності в регіоні. Тому вважаємо цей день і нашим святом. А в подарунок собі та гостям краю ми завершуємо знакування та маркування нового екотуристичного маршруту на території Рахів-Берлібаського ПНДВ від центральної садиби заповідника до форелевого господарства (Трибушанське ПНДВ). Його створено силами працівників згаданого відділення та фахівцями КБЗ з рекреації за участі міжнародної групи волонтерів.

Вікторія ГУБКО,
начальник відділу рекреації,
зв'язків з громадськістю
та міжнародної співпраці.

БУРКУТ ЗДОРОВ'Я ДАРУЄ

В урочищі Красне Плесо, біля автомобільного шляху до Ужгорода, працівниками Карпатського біосферного заповідника обласовано мінеральне джерело та зону відпочинку для громадян. Саме джерело знаходиться на 800 метрів вище за схилом.

Загалом, на Рахівщині обласовано близько сотні мінеральних джерел. З давніх-давен гуцули знали про цілющі властивості мінеральних вод, джерела шанували і доглядали. Всі вони різняться хімічним складом та вмістом біологічно активних компонентів. Як встановили науковці з Одеського науково-дослідного інституту курортології, вода з цього джерела містить у собі бор і сприяє зміцненню кісткового скелету, а також рекомендується пацієнтам із захворюванням органів травлення. Вона є важливим компонентом комплексного лікування та профілактики багатьох поширених захворювань. Слід пам'ятати, що лікувальні мінеральні води варто вживати за показаннями і у дозованих медиками кількостях!

Вікторія БУНДЗЯК.

НА РОГНЕСЦІ ПІД ПЕТРОСОМ

Уже вкотре за багато років журналістської діяльності дорога повела мене до вівчарів полонини Рогнеска. Кілька років тому така зустріч з ними відбулася навесні в урочищі Усть-Рогнескул, тільки-но тваринники вигнали худобу на пашу. Тепер літо майже минуло, і вони облаштувалися, так би мовити, на стаціонарному, звичному для себе місці, – в урочищі Під каменем. З Богдана, за яким за статусом полонина закріплена, сюди – 20 кілометрів. Грунтова дорога веде спочатку вздовж русла однойменного потоку Богдан, петляючи поміж горами, а потім, від контрольно-пропускного пункту Усть-Рогнескул, – різко вгору, аж до самої полонини, яка знаходиться у підніжжі гори Петрос – однієї з кількох двотисячників Чорногірського пасма вершин. Власне, уся ця територія від згаданого КПП з боку Рахівщини закріплена за Карпатським біосферним заповідником. Саме тому мої супутники – провідний інженер КБЗ Олександр Бойчук, який того дня зайняв місце водія автівки, та інспектор з охорони природи Богдан-Петроського ПНДВ-відділення заповідника Микола Білінкевич, обхід якого простягся від КПП до Рогнески, навперебій розповідали про принади цієї заповідної території. Справа в тому, що сюди пролягає один із багатьох екомаршрутів Закарпатського туристичного шляху на гору Говерлу через Рогнеску, гору Петрос, полонини Гармонеску, Скопеску.

– Вздовж маршруту обладнали п'ять місць відпочинку, – каже інспектор, – з лавицями, імпровізованими стільцями, криничками питної води, сміттєзбірниками тощо. Окремо слід сказати про КПП. Воно тепер діє щодоби. Є там будинок для інспекторів, альтанка, засоби інформації про заповідник, необхідність берегти природу. Тут туристи реєструються у чергового, одержують інструктаж, як себе поводити на природі, відповідну пам'ятку тощо. І лише потім прямують в гори. Місцеве населення відвідує полонину або іншу територію заповідника (збір ягід, грибів) за правилами, згідно з домовленістю з сільською радою. Чергові – з числа інспекторів ПНДВ, теж місцеві мешканці, кожного богданця знають.

Службовець показує все, що зробив власними руками: де пропустив воду вздовж дороги, де організував людей і ліквідував ямковість... І справді шлях виявився не таким складним, вибоїстим і довгим, як кілька років тому. Уже через якусь годину на обрії вгору появилися прогали, які свідчили, що близько полонина. Вона зустріла нас сонячною дніною. Вздовж дороги, то тут, то там, мирно пасли корови. На узгір'ю, вздовж потічка праворуч, розташувалися зроблені з дощок царки та навіси для тварин. Колись, ще у дорадянську добу, а потім за колгоспного ладу, тут працював капітальний молокосирець та двопо-

верховий гуртожиток. Колгоспи розпалися і тих будов не стало. Лише фундаменти, що залишилися, нагадують про них, як і про те, що збереглося в людській пам'яті: молоко звідси возили на переробку на сусідню полонину Менчіл-Квасівський, де був потужний маслосирець, зведений за часів Чехословаччини. У ті роки звідти продукцію доставляли навіть у Прагу, Відень..., як особливо високоякісну і поживну. На власні очі бачив у 80-ті р. ХХ століття, як богданські колгоспники організовували на Рогнесці косовицю. Тепер окремі ділянки пасовищ позростали чагарниками, полонина вкрилася безліччю доріг, частину з яких вразила ерозія. Усе свідчить про те, що тут потрібен дбайливий господар.

З такими думками їхали долі схилом Рогнески в урочище Під каменем, де розташувалася стая. Вівчарі саме повернулися з отарою, розпочали обіднє доїння овець. Посідали на ослінчиках біля струн'ги, під навісом. Один загаяв вівці в струн'гу, а інші – вправними рухами спрямовували вівцematок до отворів огорожі, де їх доїли. Запашне молоко, настояне на різноманітті соковитих гірських трав, тоненькими цівочками наповнювало дійниці. Процедура тривала до півтори години. Як не-як, через руки доярів мало пройти до 400 овець із 480, які випасаються у високогір'ї.

Після цього вівчарі, з повними воїнця відрами, попрямували до будиночка, де процідили молоко в пугеру, а потім сіли обідати. Настала пора господаря 25 овець Михайла Чербанія, який цьогогоріч вигнав тварин на полонину, за чергою вже четвертий день поспіль виготовляти для себе сир і вурду. У гори виїхав з дружиною на позашляховику УАЗ аж на саму стаю. Вже завершували рядування. Залишилося виготовити сир і вурду з обіднього удою.

– Тим, як випасається наша худоба, ми задоволені, – каже чоловік. – Депутат полонини Володимир Кокирч та ватаг, його син Василь, дотримуються угоди, яку уклали навесні, при формуванні отари та відправці її на випас. Тварини ситі, здорові. Ми ж, зі свого боку, теж постараємося виконати зобов'язання: після повернення отари додому у вересні повністю розрахуємося з вівчарями за випас.

Розмовляємо з депутатом полонини В. Кокирчем, цікавимось життям полонинників.

– Хвала Богу, я полонинськими справами займаюся від громади Богдана ось вже понад 30 років, – розповідає чоловік. – А з вівцями, як і мої два сини, здорові, уся сім'я, – з дитинства. Уже звик. У колгоспі вівчарив. Колгосп розпався – з людською худобою літував, у основному тут, на Рогнесці. Більше десяти разів мене призначають депутатом полонини. А це важить більше, ніж ватажити біля овець, бо треба подбати про кадри, забезпечити вівчарям умови для роботи,

Смачний будз сиру Володимира Кокирча

увесь процес виробництва сиру і вурди... Благо, дирекція заповідника йде нам назустріч: безперешкодно виділяє випаси, дрова, деревину за потребами для полонинського господарства. Та й про дорогу на полонину дбають. Так, що для людей створено відповідні зручності. Мені десяток років тому дозволили спорудити тут, Під каменем, дерев'яний будиночок для вівчарів, посприяли в цьому. Він для нас перетворився у стаціонар, де літуємо овець. Як бачите, є де від негоди сховатися, переночувати, виготовити продукцію. Будинок – краще, ніж курна колиба. Поруч – джерельна вода, протікає потічок, є де напувати овець.

Від депутата полонини дізналися: щоб підсобити вівчарям, синові Василеві, який відлучився на кілька днів у справах, він узяв відпустку за основним місцем роботи й хазяйнує на полонині. Із того складу, який я застав кілька років тому, у нинішньому залишилися двоє: Іван Молдавчук та Іван Мартинюк. Ілля Грапенюк – молодий вівчар, втретє на полонині. Він – гонільник. А сам Володимир Кокирч із сім'єю утримує вдома до 30 овець, дві корови, іншу живність, в т. ч. коня, заготовляє для них вдосталь грубих кормів. Син Михайло вже має свою сім'ю, а Василь – ще неодружений. Обидва допомагають батькам по господарству.

Стосовно справ полонинських, то вівчарі вже майже розрахувалися з г'аздами продукцією. Травостій ще нормальний і погода більш-менш сприяє роботі. Так що сподіваються перелітувати успішно.

За розмовою не зчулися, як період обіду закінчився. Вівчарі погнали овець на пашу. Повернутися на стаю знову десь о 20-й годині, щоб втретє перепочити і подоїти вівцematок, виготовити чергову порцію сиру і вурди. Відправилися додому з рядом і М. Чербаній з дружиною. Вони сумлінно виконали перед вівчарями свої зобов'язання: заготовляли дрова, носили воду, готували їжу, виготовляли для себе продукцію... На черзі – ще кілька г'аздів овець – богданців, яких було більше сорока.

Ідучи із Рогнески додому, думками ще довго залишалися з вівчарями – мужніми і сумлінними людьми, які ні в дощ, ні в спеку, ні за будь-яких негараздів не розлучаються з худобою, кохаються на прадідівському ремеслі. Повз них проходить цивілізація, а вони, як і сотні років тому, невтомно роблять свою справу: руками, серцем і розумом. Тож хвала їм і їхній праці.

Поверталися з полонини пізно. За вечірніми променями сонця, що ховалося за ґрун'ями, догорав черговий, останній день літа.

Василь БОЙЧУК.

Вітаємо з ювілейними роковинами від днів народження!!!

Ювілейні роковини від днів народження святкували і урочисто відзначатимуть працівники Карпатського біосферного заповідника

У вересні ц.р.:

Мільчевич Сергій Олександрович, провідний економіст відділу економіки та маркетингу (11-го);

Немеш Марія Василівна, інспектор з охорони ПЗФ Угольського ПНД-відділення (13-го);

Росоха Василь Михайлович, робітник Угольського ПНД-відділення (16-го);

Антосяк Василь Васильович, інспектор з охорони ПЗФ Трибушанського ПНД-відділення (18-го);

Козурак Михайло Юрійович, водій транспортно-енергетичної дільниці (27-го).

У жовтні:

Щерба Віктор Миколайович, заступник начальника відділу державної охорони природно-заповідного фонду (7-го);

Брус Віталій Григорович, електрик ТЕД (12-го);

Драгун Василь Юрійович, інспектор Широколужанського ПНД-відділення (15-го);

Кричфалушій Василь Петрович, робітник Угольського ПНД-відділення (16-го);

Копусяк Олександр Дмитрович, інспектор з охорони ПЗФ Кісвнянського ПНД-відділення (26-го).

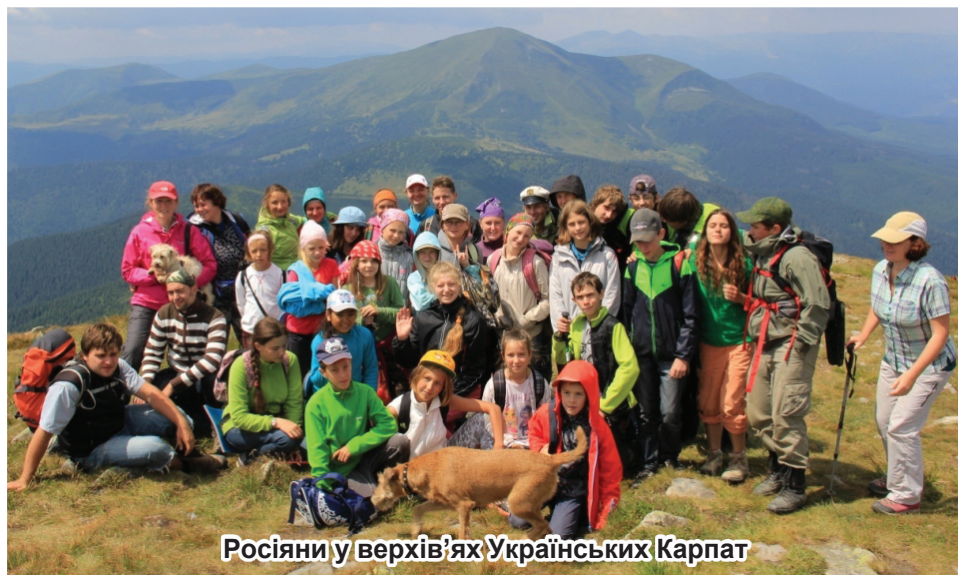
*За роком рік життя невпинно лине,
Дарує весен веселковий час.*

*У цю прекрасну ювілейну днину
Вітання щирі Ви прийміть від нас.
Хай доля Вам шле добро і щастя,
Міцне здоров'я, море благ земних,
А щедрі дні, мов рушники квітчасті,
Нехай ще довго стеляться до ніг.
Хай в житті Вашім щастя квітне
Веснянково-іскристим розмаєм
Бог ласкавий хай радість дарує
І здоров'я міцне посилає.*

*Хай пісня з уст Ваших часто лунає,
Хай Господь в житті допомагає.*

Дирекція, профспілковий комітет заповідника.

Росіяни у верхів'ях Українських Карпат

ВИВЧАЛИ ПРИРОДУ В ЗАПОВІДНИКУ

Зміна екологічного табору «Дерсу Узала» (Росія) на базі Карпатського біосферного заповідника подарувала чимало нових вражень. Назву табору дав літературний персонаж та цілком реальний провідник російського топографа Арсенєва, з яким науковець пройшов не один десяток кілометрів уссурійської тайги. Акцентом тематичних занять у Карпатах стали букви праліси та їх вивчення як об'єкту Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. З цією метою діти відвідали Угольсько-Широколужанські праліси КБЗ. Вивчення різних типів лісу проходило також у межах Чорногірського, Свидовецького та Кузій-Трибушанського масивів заповідника.

Діти здійснили сходження на українські «двохтисячники» Говерлу та Петрос. Мандруючи гірськими стежками, вони мали змогу познайомитись з природою високогір'я, особливостями висотної поясності, ландшафтною структурою гірського регіону, веденням полонинського господарства. Саме під час цієї гірської подорожі відбулось перше знайомство з найдовшим в світі

духовим інструментом – трембітою. Згодом, в останній день табору, для дітей було проведено майстер-клас гри на трембіті, учасники якого зробили пам'ятну світліну в гуцульському строї. Низка майстер-класів урізноманітнила програму екологічного навчання і ознайомила росіян з традиційними українськими ремеслами. Особливе захоплення викликало виготовлення стародавньої ляльки-мотанки. На одному із занять діти отримали навички роботи з бісероплетіння тощо.

Надзвичайні враження подарувало знайомство із пам'ятками замкової та дерев'яної храмової архітектури Закарпаття. Не оминули юні мандрівники й нещодавно включену до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО дерев'яну церкву Вознесіння Господнього (Струківську) у Ясінях.

Полишаючи Закарпаття, москвичі захоплювалися природою, культурним надбанням краю та гостинністю його мешканців, а також висловлювали надію ще повернутися на Рахівщину.

Валерія БУНДЗЯК.

ЕКОЛОГІЧНИЙ КАЛЕНДАР 2013 р.

Третя неділя вересня – День працівника лісового господарства. Свято встановлено в Україні «...на підтримку ініціативи працівників лісового господарства, лісової, деревообробної та целюлозно-паперової промисловості України...» згідно з Указом Президента України «Про День працівника лісу» від 28 серпня 1993 р. № 356/93.

27 вересня – Всесвітній день моря. Цей день відзначається з 1978 р. за рішенням Х сесії (ІМСО/С XXXVIII/21) Асамблеї Міжнародної морської організації (ІМО), що відбулася у листопаді 1977 року. У різних державах в останній тиждень вересня вибирають один день, коли відбуватиметься таке святкування. Мета проведення такого дня – привернути увагу державних органів, громадськості до питань охорони та захисту морського середовища, вжиття заходів з

покращення стану морів.

Міжнародний День туризму. Свято, яке відзначається щорічно 27 вересня з метою пропаганди туризму, висвітлення його внеску в економіку та екологію світової спільноти, розвитку зв'язків між народами різних країн.

28-30 вересня (останній тиждень вересня) – Всесвітній день моря. Входить до переліку міжнародних днів, що відзначаються під егідою Організації Об'єднаних Націй. Поява цього свята датована 1978 роком, саме тоді було прийнято рішення десятого з'їзду Асамблеї Міжурядової морської консультативної організації щодо заснування Всесвітнього дня моря.

30 вересня-1 жовтня – Міжнародні дні спостереження за птахами. Такі дні проводяться з ініціативи товариств охорони птахів. До

них залучаються усі бажаючі. Під час акції фіксується, які види птахів зустрічаються у тій чи іншій місцевості, в якій кількості, особливості їх поведінки тощо. Основною метою цієї акції є заохочення широкого загалу до пізнання світу пернатих і привернення уваги до проблем їх збереження, оскільки внаслідок діяльності людини і забруднення довкілля, чисельність деяких видів значно зменшується або ж знаходиться під загрозою зникнення.

2 жовтня – Всесвітній день свійських тварин. Святкується щороку 2 жовтня з 1983р., у день народження Махатми Ганді – передового борця за гуманне поводження зі свійськими тваринами. Відзначення цього дня має на меті викрити, оприлюднити, оплакати та досягти зменшення у майбутньому даремних страждань і смерті мільярдів

корів, свиней та інших свійських тварин. У цей день також викриваються спустошувальні наслідки впливу інтенсивного тваринництва на здоров'я людини та стан довкілля.

4 жовтня – Всесвітній День захисту тварин. Прийнято відмічати у день смерті Святого Франциска – шанованого католицького угодника, який вважався заступником та покровителем усіх беззахисних, у тому числі тварин. Рішення відзначити Всесвітній день тварин було прийняте 4 жовтня на Міжнародному конгресі прибічників руху в захист природи, який проходив у Флоренції в 1931 році. День тварин встановлений з метою підвищення усвідомлення громадськості необхідності захисту довкілля, підвищення активності в захисті тварин.

Друга середа жовтня – Міжнародний день із зменшення небезпеки стихійних лих. Генеральна Асамблея

ООН з 1 січня 1990 р. вирішила оголосити другу середу жовтня Міжнародним днем зі зменшення небезпеки стихійних лих і відмічати його щороку протягом Міжнародного десятиріччя (резолюція 44/236).

31 жовтня – День Чорного моря. Це свято відзначається у день, коли в 1996 р. шість причорноморських країн – Болгарія, Румунія, Туреччина, Грузія, Росія та Україна – підписали Стратегічний план дій щодо реабілітації та захисту Чорного моря. План передбачає здійснення практичних дій, спрямованих на відновлення та збереження довкілля Чорного моря (зменшення забруднення, удосконалення управління живими ресурсами, підтримку соціального розвитку у спосіб, що не шкодить довкіллю, а також фінансування екологічних проектів).

Даді буде ...
(За матеріалами
Інтернет-видань).

Контактні телефони: (03132) 2-21-93, 2-29-14.
Електронна пошта: cbr-rakhiv@ukr.net
<http://cbr.nature.org.ua>
Засновник і видавець:
Карпатський біосферний заповідник.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
вул. Красне Плесо, 77,
а/с 8, м. Рахів, 90600,
Закарпатська обл.

РЕДКОЛЕГІЯ:
Федір Гамор (шеф-редактор),
Василь Бойчук (редактор),
Василь Покин'єра, Юрій Беркела,
Дмитро Сухарюк,
Ярослав Довганич,
Йосип Бундзяк,
Олег Борик (верстка).

Відповідальність за достовірність фактів несе автор.
Газету віддруковано в Ужгородській міській друкарні,
вул. Руська, 13.

Замовлення № _____

Тираж – 1300 примірників.

Газета виходить раз на два місяці.

Свідоцтво про державну реєстрацію Зт № 401 від 25.01.2006 року